

PRESUDA SUDA

30. travnja 1974.

U predmetu C-155/73,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Tribunale di Biella (Sud u Bielli, Italija), u kaznenom postupku koji se vodi pred tim sudom protiv

Giuseppa Sacchija, iz Coma

o tumačenju članaka 2., 3., 5., 7., 37., 86. i 90. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: R. Lecourt, predsjednik, A. M. Donner i M. Sørensen, predsjednici vijeća, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (izvjestitelj), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó. Dálaigh i A. J. Mackenzie Stuart, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Reischl,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Rješenjem od 25. srpnja 1973., koje je tajništvo Suda zaprimilo 27. srpnja 1973., Tribunale di Biella (Sud u Bielli) uputio je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju članaka 2., 3., 5., 7., 37., 86. i 90. Ugovora.

Pred nacionalnim sudom vodi se kazneni postupak protiv operatora privatne televizijske postaje koji se tereti da je u prostorijama otvorenim za javnost držao televizijske uređaje koji su služili za prijam kablskih programa, a da nije platio propisanu pretplatu.

Upućena pitanja trebaju omogućiti Tribunaleu di Biella (Sud u Bielli) da odluči jesu li razne odredbe talijanskog prava kojima se državi daje isključivo pravo upravljanja televizijom, posebno kablskom, usklađene s Ugovorom, i to osobito s obzirom na činjenicu da se to isključivo pravo proteže na komercijalno oglašavanje.

A – Nadležnost Suda

- 2 Talijanska vlada izrazila je dvojbu o dopuštenosti zahtjeva za prethodnu odluku tvrdeći da odgovor na upućena pitanja nije nužan sudu za odlučivanje o postupku koji se pred njim vodi.
- 3 Članak 177., koji se temelji na jasnom razdvajanju funkcija između nacionalnih sudova i ovog Suda, ovom Sudu ne dopušta procjenu razloga zbog kojih je postavljen zahtjev za tumačenje.

Stoga se taj prigovor ne može prihvatiti.

B – Prvo, drugo, šesto, sedmo, osmo i deveto pitanje

- 4 Prvim dvama pitanjima u biti se pita primjenjuje li se načelo slobodnog kretanja robe unutar zajedničkog tržišta na televizijsko emitiranje, posebno u njegovim komercijalnim vidovima, i je li činjenica da je država članica dala nekom dioničkom društvu isključivo pravo prijenosa svih vrsta televizijskih emisija, čak i u svrhu komercijalnog oglašavanja, povreda navedenog načela.
- 5 Odgovor ovisi o prethodnom odgovoru na pitanje mora li se televizijsko oglašavanje smatrati proizvodom ili robom u smislu članka 3. točke (a), članka 9. i naslova glave I. u dijelu drugom Ugovora.
- 6 U nedostatku izričite odredbe u Ugovoru koja bi određivala suprotno, televizijsko emitiranje zbog njegove prirode mora se smatrati pružanjem usluge.

Iako nije isključeno da usluge koje se uobičajeno pružaju uz naknadu mogu podlijevati odredbama o slobodnom kretanju robe, to je ipak slučaj – kao što proizlazi iz članka 60. – samo ako su te usluge uređene tim odredbama.

Iz toga slijedi da prijenos televizijskih signala, uključujući signale u oglašavanju, kao takav podliježe odredbama Ugovora koje se odnose na usluge.

- 7 S druge strane, trgovanje materijalom, zvučnim zapisima, filmovima, uređajima i drugim proizvodima koji se upotrebljavaju za difuziju televizijskih signala podliježe odredbama koje se odnose na slobodno kretanje robe.

Slijedom toga, premda postojanje monopola u televizijskom oglašavanju samo po sebi nije protivno načelu slobodnog kretanja robe, takav monopol ne bi bio u skladu s tim načelom kada bi provodio diskriminaciju u korist domaćih materijala i proizvoda.

- 8 Isto tako, činjenica da poduzeće jedne države članice ima isključivo pravo prijenosa televizijskih oglasa sama po sebi nije nespojiva sa slobodnim kretanjem proizvoda čija se prodaja želi potaknuti tim oglasima. Bilo bi, međutim, drukčije kada bi se to isključivo pravo unutar Zajednice iskorištavalo za pogodovanje određenim trgovinskim kanalima ili komercijalnim operatorima u odnosu na druge.

Kao što je istaknuto u članku 3. Direktive Komisije od 22. prosinca 1969. o ukidanju mjera koje imaju učinak istovrstan količinskim ograničenjima na uvoz, a koje nisu obuhvaćene ostalim odredbama usvojenima sukladno Ugovoru o osnivanju EEZ-a (SL L 13/29 od 19. siječnja 1970.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2.,

svezak 21., str. 3.), mjere povezane s prodajom proizvoda mogu biti mjere koje imaju učinak istovrstan količinskim ograničenjima, ako ograničavajući učinak takvih mjera na slobodno kretanje robe prelazi učinke bitne za pravila trgovanja.

To je posebno slučaj kada ograničavajući učinci prelaze razmjere svoje namjene, a to je u ovom predmetu organizacija televizije kao usluge u javnom interesu, u skladu s pravom države članice.

- 9 Budući da se šesto pitanje odnosi na tumačenje članka 37. Ugovora, primjereno je ispitati ga u vezi s poteškoćama proizašlim iz odredaba koje se tiču slobodnog kretanja robe, među kojima se nalazi taj članak.

Tim se pitanjem želi utvrditi primjenjuje li se članak 37. stavci 1. i 2. na dioničko društvo kojem je država članica dodijelila isključivo pravo prijenosa televizijskih emisija svih vrsta na svojem državnom području, uključujući oglašivačke programe i emitiranje igranih i dokumentarnih filmova proizvedenih u drugim državama članicama.

- 10 Članak 37. tiče se prilagodbe državnih monopola komercijalne naravi.

I iz položaja te odredbe u poglavlju o ukidanju količinskih ograničenja i iz uporabe riječi „uvoz” [neslužbeni prijevod] i „izvoz” [neslužbeni prijevod] u drugoj alineji članka 37. stavka 1., te riječi „proizvodi” [neslužbeni prijevod] u članku 37. stavcima 3. i 4., proizlazi da se on odnosi na trgovinu robom i da se ne može odnositi na monopol u pružanju usluga.

Stoga televizijsko oglašavanje, koje je po svojoj naravi usluga, ne ulazi u područje primjene tih odredaba.

- 11 Sedmo i deveto pitanje je bespredmetno, jer su ta pitanja postavljena samo za slučaj potvrdnog odgovora na šesto pitanje. Isto vrijedi i za osmo pitanje.

C – Treće, četvrto i peto pitanje

- 12 Trećim, četvrtim i petim pitanjem pita se jesu li isključiva prava povezana s televizijskim emitiranjem koje je država članica dodijelila nekom dioničkom društvu, kao i ostvarivanje tih prava, u skladu s pravilima tržišnog natjecanja iz Ugovora.

Trećim pitanjem želi se utvrditi treba li članke 86. i 90. Ugovora, promatrane zajedno, tumačiti na način da se poduzeću iz članka 90. stavka 1. brani zauzimanje vladajućeg položaja, čak i kad je posljedica akta nacionalnih tijela, ako iz toga proizlazi ukidanje svih oblika tržišnog natjecanja u području djelovanja tog poduzeća na cijelom državnom području te države članice.

Ako je odgovor na treće pitanje potvrđan, četvrtim pitanjem želi se utvrditi ima li dioničko društvo kojem je država članica zakonom dodijelila isključivo pravo prijenosa televizijskih emisija svih vrsta, uključujući one koje se prenose kabelskim putem i one čija je svrha komercijalno oglašavanje, vladajući položaj koji je neusklađen s člankom 86., ili to društvo barem zlorabi svoj vladajući položaj baveći se

određenim aktivnostima kojima se teži ukinuti tržišno natjecanje, a koje je pobliže naveo nacionalni sud.

Ako je odgovor na to pitanje potvrđan, petim pitanjem želi se saznati imaju li zabrane predviđene u prethodnim pitanjima izravan učinak i dodjeljuju li pojedincima prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.

- 13 Talijanska i njemačka vlada navode da televizijske kompanije nisu „poduzeća” [neslužbeni prijevod] u smislu odredaba Ugovora, jer ispunjavaju zadaću od javnog interesa koja ima kulturnu i informativnu narav.

Prema tvrdnji tih vlada, barem s obzirom na to da im je povjereno obavljanje usluge od općega gospodarskog interesa, pravilima sadržanima u Ugovoru, a osobito pravilima o tržišnom natjecanju, te kompanije podliježu samo u mjeri u kojoj primjena tih pravila ne ometa, pravno ili činjenično, obavljanje posebnih zadaća koje su im povjerene.

- 14 Člankom 90. stavkom 1. državi članici dopušta se među ostalim odobravanje posebnih ili isključivih prava poduzećima.

Ništa u Ugovoru ne sprječava države članice da zbog javnog interesa negospodarske naravi izuzmu radijske i televizijske prijenose, uključujući kabela prijenose, iz područja tržišnog natjecanja na način da jednom trgovačkom društvu ili nekolicini njih dodijele isključivo pravo obavljanja tih prijenosa.

Međutim, pri obavljanju svojih zadaća ta društva i dalje podliježu zabrani diskriminacije pa su, u mjeri u kojoj to obavljanje zadaća obuhvaća aktivnosti gospodarske naravi, obuhvaćena područjem primjene odredaba članka 90. koje se odnose na javna poduzeća i poduzeća kojima države članice dodjeljuju posebna ili isključiva prava.

Tumačenje članaka 86. i 90. promatranih zajedno dovodi do zaključka kako činjenica da poduzeće kojem je država članica dodijelila isključiva prava ima monopol nije sama po sebi nespojiva s člankom 86.

Stoga isto vrijedi i kada ta država donese novu mjeru kojom proširuje ta isključiva prava.

- 15 Osim toga, ako određena država članica postupa prema poduzetnicima kojima je povjerena zadaća televizijskog operatora, čak i kada je riječ o njihovim komercijalnim aktivnostima, a prije svega oglašavanju, kao prema poduzećima kojima je povjereno obavljanje usluga od općega gospodarskog interesa, iste se zabrane primjenjuju glede njihova ponašanja na tržištu, u skladu s člankom 90. stavkom 2., dokle god se ne dokaže da su navedene zabrane nespojive s obavljanjem njihovih zadaća.

- 16 U četvrtom pitanju nacionalni sud naveo je određen broj postupanja koja bi mogla činiti povredu u smislu članka 86.

- 17 To bi zasigurno bio slučaj kada bi poduzeće koje ima monopol na televizijsko oglašavanje nametalo nepravedne naknade ili uvjete korisnicima usluga ili provodilo

diskriminaciju u pogledu pristupa televizijskom oglašavanju između komercijalnih operatora ili domaćih proizvoda, s jedne strane, i operatora odnosno proizvoda iz drugih država članica, s druge strane.

- 18 Nacionalni sud u svakom je pojedinačnom slučaju obavezan utvrditi postojanje takve povrede, a Komisija ju je dužna ispraviti u granicama svojih ovlasti.

Stoga, čak i u okviru članka 90., zabrane iz članka 86. imaju izravan učinak i pojedincima dodjeljuju prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.

D – Jedanaesto pitanje

- 19 Jedanaestim pitanjem želi se utvrditi je li povrijeđen članak 7. Ugovora ako se nekom dioničkom društvu u državi članici dodijeli isključivo pravo prijenosa televizijskih oglasa na cijelom državnom području te države članice.
- 20 Iz gore navedenog slijedi da dodjela isključivog prava kao što je ona koju navodi nacionalni sud ne čini povredu članka 7., ali ako poduzeća koja uživaju ta isključiva prava diskriminiraju državljane država članica zbog njihova državljanstva, takvo postupanje nije u skladu s tom odredbom.

Troškovi

- 21 Troškovi Komisije Europskih zajednica te talijanske i njemačke vlade koje su podnijele očitovanja Sudu ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je Tribunale di Biella (Sud u Bielli) uputio rješenjem od 6. srpnja 1973., odlučuje:

- 1. Prijenos televizijskih signala, uključujući signale u oglašavanju, kao takav podliježe odredbama Ugovora koje se odnose na usluge. Međutim, trgovanje materijalom, zvučnim zapisima, filmovima, uređajima i drugim proizvodima koji se upotrebljavaju za difuziju televizijskih signala podliježe odredbama koje se odnose na slobodno kretanje robe.**
- 2. Činjenica da poduzeće jedne države članice ima isključivo pravo prijenosa televizijskih oglasa sama po sebi nije nespojiva sa slobodnim kretanjem proizvoda čija se prodaja želi potaknuti tim oglasima. Bilo bi, međutim, drukčije kada bi se to isključivo pravo unutar Zajednice iskoristavalo za pogodovanje određenim trgovinskim kanalima ili komercijalnim operatorima u odnosu na druge.**
- 3. Članak 37. Ugovora odnosi se na trgovinu robom i ne može se odnositi na monopol u pružanju usluga.**

4. Činjenica da poduzeće kojem je država članica dodijelila isključiva prava u smislu članka 90. ili kojem ta država proširuje navedena prava naknadnim mjerama ima monopol, nije sama po sebi nespojiva s člankom 86. Ugovora.
5. Čak i u okviru članka 90., zabrane iz članka 86. imaju izravan učinak i pojedincima dodjeljuju prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.
6. Dodjela isključivog prava prijenosa televizijskih signala sama po sebi ne čini povredu članka 7. Ugovora. Međutim, ako poduzeća koja uživaju ta isključiva prava diskriminiraju državljane država članica zbog njihova državljanstva, takvo postupanje nije u skladu s tom odredbom.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 30. travnja 1974.

[Potpisi]